

Ремнова Анжеліка Григорівна — кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

<https://kp.pf.npu.edu.ua/index.php/sklad-kafedri/344-remnova-anzhelika-hryhorivna>

a.h.remnova@npu.edu.ua

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика організації сімейного дозвілля»

I. Основна мета дисципліни Метою дисципліни «Методика організації родинного та сімейного дозвілля» є формування у студентів теоретичних та методичних знань, необхідних для організації сімейного дозвілля; формування компетентностей виконання освітньо-виховної діяльності в галузі організації дозвілля в сім'ї; сприяння розвитку інтелектуально-творчого, комунікативного потенціалу студентів, усвідомленню родинних цінностей та формування практичних вмінь конструювання різноманітних культурно-дозвіллевих програм, способам їх реалізації, застосування педагогічних технологій та методик організації сімейного дозвілля.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
ВВ2.18
Вибіркова

III. Програмні результати навчання

- ПРН 2. Знати психолого-педагогічні особливості навчання, виховання та розвитку різних вікових груп населення у сфері культурно-освітнього дозвілля
- ПРН 4. Уміти вільно оперувати методиками організації та проведення індивідуальної, групової культурно-дозвіллевої діяльності та рекреації.
- ПРН 9. Здатність впроваджувати новаторський досвід роботи з дітьми, підлітками, дорослими, людьми похилого віку, залучати їх до активної культурно-дозвіллевої діяльності
- ПРН 10. Уміти проектувати культурно-освітній розвивальний простір в умовах дозвілля з урахуванням результатів моніторингу

IV. Короткий зміст дисципліни

Модуль I. Сім'я – основний інститут виховання особистості. Теоретичні основи організації сімейного та родинного дозвілля

Тема 1.1. Сім'я: типологія, функції, дослідницькі підходи. Родина. Родинна педагогіка

Сім'я як соціальний інститут, її основні функції. Соціокультурні характеристики різних типів сучасних сімей. Класифікація і типологія сім'ї. Основні функції сім'ї. Сучасні напрями досліджень сім'ї. Родина. Родинна педагогіка.

Проблеми сучасності, пов'язані з родиною та сімейним вихованням. Визначення сім'ї. Поняття про сім'ю як малу соціальну групу. Функції сім'ї. Рекреаційна функція сім'ї як одна з найважливіших функцій соціального інституту.

Тема 1.2. Проблеми збереження та розвитку сучасної української сім'ї

Інституціональна криза сім'ї, її витоки.

Глобальний характер кризи сім'ї та її специфіка в Україні. Витоки проблем сучасної української сім'ї. Тенденції змін в становищі сучасної української родини. Сутність сімейної політики, її принципи і завдання в сучасній Україні.

Тема 1.3. Сім'я як аудиторія культурно-дозвіллевої діяльності

Аналіз сімейної аудиторії. Соціально-педагогічні й психологічні проблеми, що безпосередньо впливають на її активність у сфері соціально-культурної діяльності. Основні проблеми сім'ї як потенційної аудиторії культурно-дозвіллевої діяльності. Урахування типів сучасної сім'ї у процесі організації культурно-дозвіллевої діяльності. Класифікація груп аудиторії культурно-дозвіллевої діяльності: дитяча, сімейна, підліткова, молодіжна, люди «третього віку».

Особливості основних груп сімейної аудиторії. Примірний перелік завдань соціально-культурних програм для людей похилого віку.

Тема 1.4. Сімейне та родинне дозвілля в структурі культурно-дозвілдової діяльності

Галузеві проблеми, що знижують соціально-культурний та особистісний потенціал сфери культури і дозвілля. Проблеми дозвілля в сімейному контексті. Визначення сімейного та родинного дозвілля, сімейної дозвілдової діяльності, культурно-дозвілдової діяльності в сім'ї. Характеристики сімейного дозвілля. Рівні сімейного дозвілля. Засади реалізації виховного потенціалу сімейного дозвілля. Форми сімейного дозвілля. Роль батьків в організації сімейного дозвілля. Залучення до культурної організації вільного часу дітей як основна функція сім'ї.

Тема 1.5. Специфіка сімейного та родинного дозвілля

Особливості сучасного виховання в українській родині. Значення спільної діяльності з батьками для дитини. Організація спільного дозвілля з дитиною. Культура родинного дозвілля. Проблема підвищення дозвілдової кваліфікації батьків як вихователів і організаторів. Міжособистісне спілкування батьків і дітей як найважливіший аспект в культурі сімейного дозвілля. Взаємодія батьків і педагогів-організаторів з питань виховання дітей у сім'ї. Нетрадиційні форми взаємодії педагогів-організаторів із батьками. Формування педагогічної культури батьків.

Особливості організації сімейного та родинного дозвілля. Система закладів сімейного дозвілля в Україні.

Організація діяльності різноманітних соціокультурних установ та об'єднань, завдяки яким батьки та діти мають можливість гармонійно розвиватися, задовольняти свої духовні потреби, підвищувати культурний рівень. Форми й методи роботи дозвіллових закладів з дорослими та дітьми, що мають на меті розвиток соціально-культурної активності людини, ініціативи, творчості у сфері культури й дозвілля.

Особливості організації сімейного та родинного дозвілля дітей з особливими потребами.

Тема 1.6. Етнопедагогічні основи сімейного та родинного дозвілля

Традиції, звичаї, обряди як елементи родинної педагогіки. Сімейна та календарна обрядовість як основа сімейних традицій. Виховна цінність обрядів. Вивчення родоводу сім'ї. Традиції гендерного виховання в українській родині. Моральна й естетична цінність народних свят.

Тема 1.7. Гра в сфері сімейного та родинного дозвілля. «Тихі ігри» у сім'ї.

Важливість і значущість гри для розвитку дитини. Гра як створення власного світу, в якому можна встановити зручні для себе правила, позбавитися від багатьох життєвих труднощів. Гра як форма співробітництва, співдружності, співтворчості.

Визначення та сутність гри. Функції гри (виховна, розвиваюча, розважальна, комунікативна, самореалізація, ігротерапевтична, діагностична, корекційна, міжнародної комунікації, соціалізації та ін.). Характерні особливості ігор (вільна діяльність, творчий характер, емоційна піднесеність, наявність правил та ін.). Вимоги, що пред'являються до правил гри.

Науковий доробок дослідників різних аспектів ігор. Педагогічний ефект гри. Класифікація ігор за видами (за С. А. Шмаковим: фізичні і психологічні, інтелектуально-творчі, соціальні, комплексні). Педагогічна цінність ролевих ігор. Змагальні ігри та особливості їх організації. Сутність ігротерапії.

«Тихі ігри» у сім'ї. Художньо-творча діяльність. Настільні ігри. Розвивальні ігри (на уважність, розвиток окоміру, формування зорової пам'яті тощо). Конкурси та вікторини Інтелектуальні ігри.

Модуль II. Методичні засади організації сімейного та родинного дозвілля

Тема 2.1. Організація сімейних та родинних свят

Сімейне свято. Значення свят у родинному дозвіллі.

Класифікація сімейних та родинних свят. Поняття сценарію сімейного свята.

Різновиди сценаріїв театралізованих масових заходів. Етапи роботи над сценарієм сімейного свята. Алгоритм проведення сімейного/родинного свята. Обсяг та хронометраж сценарію сімейного свята.

Тема 2.2. Організація традиційних народних свят. Особливості святкування народних свят у родині

Виховний ефект народних свят. Вибір свята для сімейного дозвілля з огляду на семантику (сене) свят, традиції їхнього проведення: Різдво, Масляна, Сороки і Великдень. Різдво, характерні риси Різдва. Етапи підготовки до свята. Вертепний спектакль. Складання святкової програми. Ознайомлення дітей з традиціями відзначення цього свята в інших країнах. Структура сценарію святкування Масляної. Сороки - свято весни. Особливості святкування дітьми молодшого дошкільного віку, дітьми старшого дошкільного віку. Великдень. Система підготовки і проведення свята.

Тема 2.3. Відвідування музею як форма родинного та сімейного дозвілля

Музей, його види, функції. Педагогічна цінність музеїв. Етапи підготовки до відвідування музею. Облік інтересів та вікових особливостей дітей дошкільного віку при виборі видів і змісту музейних експозицій. Інтерактивні форми музейної педагогіки.

Організація домашнього музею. Поняття про колекціонування.

Способи систематизації предмети в колекції. Складання домашніх експозицій музейного типу. Оформлювання експозицій. Форми поповнення

домашньої колекції.

Тема 2.4. Театр, кіно, музика у родинному дозвіллі та вихованні

Театральні види та жанри, їхня характеристика. Етапи підготовки до відвідин театру, кінотеатру, філармонії, вистав. Залучення дітей до театрального мистецтва. Основні етапи формування глядацької культури. Організація домашнього театру.

Тема 2.5. Екскурсія як форма організації сімейного дозвілля

Екскурсія як форма організації сімейного дозвілля. Облік інтересів та вікових особливостей дітей дошкільного віку під час виборів видів, форм та змісту екскурсій (краєзнавчі, архітектурні, відвідування зоопарку, лісопарку тощо). Цілі та завдання екскурсійного дозвілля.

Тема 2.6. Соціально-культурні умови організації рекреаційного дозвілля сім'ї у тематичних парках

Рекреаційне сімейне дозвілля. Рекреаційно-оздоровча діяльність. Рівні рекреаційної діяльності. Специфіка організації сімейного дозвілля засобами рекреаційних технологій. Тематичний парк як посередник між сім'єю та активним сімейним дозвіллям. Форми рекреаційного дозвілля сім'ї в умовах парку. Види тематичних парків.

Особливості організації рекреаційного сімейного дозвілля в умовах тематичного парку. Соціально-культурні умови, що дозволяють підвищити ефективність організації рекреаційного дозвілля сім'ї в умовах тематичного парку.

Тема 2.7. Організація літнього сімейного відпочинку

Форма і зміст літнього сімейного відпочинку. Вибір форми і місця для сімейного відпочинку. Зміст діяльності дитини під час подорожі. Комплекс рухових вправ для зняття втоми під час подорожі. Відпочинок на морі. Спільні ігри дітей з батьками на пляжі. Творчі заняття у вечірній час. Оздоровчий, пізнавальний і виховний вплив відпочинку на дачі. Продумування суспільно значущих обов'язків для дитини. Найбільш прийнятні форми організації відпочинку на дачі. Оздоровчо-розважальна програма спільного відпочинку.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання дисципліни

Кафедра педагогіки
Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова
Ремньова Анжеліка Григорівна — кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки

VI. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких:
денна форма навчання: лекційних – 18 год., семінарських – 8 год., практичних – 10 год., самостійної роботи – 54 год.
заочна форма навчання: лекційних – 6 год., семінарських – 2 год., практичних – 4 год., самостійної роботи – 78 год.
Дисципліна викладається у 8 семестрі 4-го року навчання.

VII. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.

VIII. Основні інформаційні джерела для вивчення дисципліни

1. Бабенко Н. Б. Дозвілля сім'ї. Теоретичні та емпіричні аспекти : монографія. К. : ДАКККіМ, 2001. 157 с
2. Йовенко Л.І., Терешко І.Г. Традиційне родинне виховання українців: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань: РВЦ «Софія», 2010. 239 с.
3. Клід І., Женчук М. Цікаве й корисне дозвілля. Організація літнього відпочинку: посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 64 с.
4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : підручник. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 376 с.
5. Формування сімейних цінностей в учнів загальноосвітніх навчальних закладів : посібник / Л. В. Гончар, І. М. Мачуська, К. М. Павицька, А. В. Хижняк ; за заг. ред. Л. В. Гончар. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 176 с.

IX. Система оцінювання

Підсумковий контроль: залік